

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 sierpnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XII Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Maria Prusinowska

Protokolant: protokolant sądowy Justyna Wojciechowska

po rozpoznaniu w dniu 26 lipca 2017 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa

A. S.

przeciwko:

T. P.

o zapłatę

1. Zasądza od pozwanego T. P. na rzecz powoda A. S. kwotę 95 060,50 (dziewięćdziesiąt pięć tysięcy sześćdziesiąt 50/100) zł wraz z ustawowymi odsetkami od 7 lipca 2014r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty,
2. W pozostałym zakresie powództwo oddala
3. Kosztami procesu obciąża pozwanego i na tej podstawie zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 9 450 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 4 754 zł tytułem nieuiszczonej opłaty od pozwu.

SSO Maria Prusinowska

Sygn. akt XII C 436/19

UZASADNIENIE

Powód A. S., pozewem z dnia 21 grudnia 2016 roku wniósł o zasądzenie od pozwanego T. P. kwoty 96 060,50 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wymagalności, tj. od 12 października 2011 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu powód wskazał, że w dniu 28 kwietnia 2011 roku M. P. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) zawarł ze spółką (...) Sp. z o.o. sp.k. umowę, na mocy której (...) zobowiązał się do wykonania, dostawy i montażu konstrukcji stalowej dachu budynku Zespołu Szkół (...), F. (...) w W.. (...) dostarczył i zamontował elementy konstrukcji o łącznej wadze 19 324 kg, w związku z czym wystawił fakturę na rzecz W. B. na kwotę 57 198,57 zł. Na mocy porozumienia z dnia 29 czerwca 2011 roku zakres prac objętych przedmiotową umową został ograniczony do wykonania i dostawy ze strony (...), który zlecił przerobienie i montaż konstrukcji powodowi. Wykonane przez powoda roboty budowlane zostały odebrane bez zastrzeżeń. Na podstawie umów z dnia 28 marca 2012 roku i z dnia 7 kwietnia 2014 roku doszło do cesji wierzytelności, na mocy której pozwany nabył od (...) wierzytelność w kwocie 239 313,98 zł wraz z ustawowymi odsetkami wobec dłużników solidarnych W. B. oraz (...) W.. Przed Sądem

Okręgowym wW. toczyła się sprawa z powództwa T. P. przeciwko (...) W., która została zakończona prawomocnym wyrokiem zasądającym na rzecz pozwanego w niniejszym postępowaniu kwoty 339 374,48 zł wraz z ustawowymi odsetkami. W dniu 10 kwietnia 2014 roku pozwany złożył oświadczenie, w którym zobowiązał się wobec powoda, że w przypadku uzyskania prawomocnego wyroku zasądającego w sprawie przeciwko (...) W., zawisłej przed Sądem Okręgowym wW. pod sygn. akt(...) zobowiązuje się uregulować wobec powoda zobowiązanie firmy (...) na kwotę 100 060,50 zł. W ocenie powoda zobowiązanie pozwanego T. P. powstało w chwili złożenia przez niego oświadczenia, jako zobowiązanie niezależne od umowy łączącej powoda z M. P.. Nadto w kolejnym piśmie procesowym powód podniósł, że pozwany złożył oświadczenie o uznaniu długu, a w dniu 27 kwietnia 2016 roku przygotował treść ugody, którą przesłał do akceptacji powoda, jak również dokonał dobrowolnej częściowej spłaty zobowiązania na kwotę 5 000 zł. Postanowieniem z dnia 3 marca 2017 roku powód został częściowo zwolniony z kosztów sądowych w niniejszej sprawie – w zakresie opłaty od pozwu, w pozostałym zakresie wnioski powoda o zwolnieniu od kosztów sądowych został oddalony. W odpowiedzi na pozew z dnia 22 czerwca 2017 roku pozwany T. P. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego. W uzasadnieniu pozwany wskazał, że dokument z dnia 10 kwietnia 2014 roku nie stanowi dowodu istnienia zobowiązania po stronie pozwanego. Samo złożenie jednostronnego oświadczenia woli nie powoduje powstania zobowiązania ze względu na istnienie numerus clausus jednostronnych czynności prawnych. Do kategorii takich czynności nie można, w ocenie pozwanego, zaliczyć zobowiązania do zapłaty wynagrodzenia, gdyż wynagrodzenie ze swej istoty jest świadczeniem ekwiwalentnym. W ocenie pozwanego zatem roszczenie powoda pozbawione jest podstaw faktycznych i prawnych. Strona pozwana podniosła również zarzut braku legitymacji biernej. Pozwany zaprzeczył, że powodowi przysługuje roszczenie o zapłatę w stosunku do M. P., jak również na wypadek uznania, że dokument z dnia 10 kwietnia 2014 roku stanowi czynność prawną przystąpienia do długu uregulowaną w art. 519 KC, pozwany podniósł zarzut przedawnienia wskazując na trzyletni termin przedawnienia roszczenia związanego z prowadzeniem działalności gospodarczej. Pozwany zakwestionował, że na tak rozumiane przejęcie długu wyraził zgodę dłużnik, który miał być z długu zwolniony – M. P.. Dokument ten nie może być również w ocenie pozwanego uznany za umowę poręczenia, czy też traktowany jako oświadczenie poręczyciela.

Wyrokiem z dnia 3 stycznia 2018 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 95 060,50 zł wraz z ustawowymi odsetkami od 7 lipca 2014 r. oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. W pozostałym zakresie oddalił powództwo. Ponadto kosztami procesu obciążył pozwanego. Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany. Sąd Apelacyjny w Poznaniu wyrokiem z dnia 13 lutego 2019 r. w sprawie o sygn. akt I ACa 392/18 uznał apelację pozwanego za uzasadnioną. W związku z tym uchylił zaskarżony wyrok i zniósł postępowanie przed Sądem I instancji poczynając od dnia rozprawy 13 grudnia 2017 roku i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego. W uzasadnieniu do wyroku wskazał on na błędne procedowanie Sądu Okręgowego z uwagi na fakt, iż w dniu rozprawy tj. 13 grudnia 2017 roku Sąd nie dysponował zwrotnym potwierdzeniem wezwania pozwanego na rozprawę i dlatego rozprawa ta powinna była zostać odroczone. Nieprawidłową czynnością Sądu Okręgowego było to, że przesłuchał jedynie obecnego na rozprawie powoda po czym zamknął rozprawę i odroczył ogłoszenie wyroku. Stanowiło to naruszenie przepisów procedury cywilnej. Skoro już po rozprawie okazało się, że pozwany nie mógł stawić się na rozprawę w dniu 13 grudnia 2017 roku to nie ulegało wątpliwości, że został tym samym pozbawiony możliwości obrony swoich praw. Po przekazaniu niniejszej sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, Sąd Okręgowy ponownie wezwał strony powoda i pozwanego do osobistego stawiennictwa na rozprawie w dniu 26 lipca 2019 roku. Na w/w rozprawie strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 21 grudnia 2010 roku J. B. D. M. (...) W. jako zamawiający zawarł z A. G. prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą Przedsiębiorstwo Budowlane (...) jako wykonawcą umowę, której przedmiotem było wykonanie przebudowy dachu budynku Zespołu Szkół (...) K. przy ul. (...) w W.. Inwestorem przedmiotowych robót budowlanych było (...) W.. W dniu 28 kwietnia 2011 roku M. P. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) (zwana dalej (...)) zawarł ze spółką (...) Sp. z o.o. sp.k. (zwana dalej W. B.) – jako generalnym wykonawcą, umowę

o roboty budowlane, na mocy której (...) jako podwykonawca, zobowiązał się do wykonania, dostawy i montażu konstrukcji stalowej dachu w budynku Zespołu Szkół (...) K.przy ul. (...) w W.. (...) dostarczył na budowę elementy konstrukcji o łącznej wadze 19 324 kg, przy czym zamontował na dachu elementy konstrukcji o łącznej wadze 6 242 kg. W dniu 27 maja 2011 roku (...) wystawił dla W. B. fakturę VAT nr (...), opiewająca na kwotę 57 198,57 zł za wykonanie i montaż konstrukcji stalowej. Pismem z dnia 10 czerwca 2011 roku B. D. M. nie wyraził zgody na zatrudnienie podwykonawców, z uwagi na nieprzedstawienie stosownych umów. W 2011 roku firma (...) – zleciła przerobienie i montaż konstrukcji dachowej dalszemu podwykonawcy – powodowi A. S. w zakresie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej pod firmą (...) firma Usługowo Handlowa (...) z siedzibą w S.. W dniu 29 czerwca 2011 roku na podstawie pisemnego porozumienia, zakres prac objętych umową pomiędzy (...) a W. B. został ograniczony do wykonania i dostawy ze strony (...), a przerobienie i montaż konstrukcji zostało zlecone powodowi działającemu pod firmą (...). Powód wykonał zleczone mu prace budowlane, które zostały odebrane w dniu 7 października 2011 roku bez zastrzeżeń. W trakcie wykonywania w/w prac M. P. oraz A. S. nie zostali poinformowani ani przez głównego wykonawcę, ani przez inwestora o tym, że B. dzielnicy M. nie zezwolił na zatrudnianie podwykonawców. Wykonywali pracę w przeświadczeniu, że inwestor wyraził zgodę na zatrudnienie ich jako podwykonawcę i dalszego podwykonawcę. W dniu 27 września 2011 roku powód działający pod firmą (...) wystawił (...) fakturę VAT nr (...) na kwotę 100 060,50 zł za wykonanie i montaż konstrukcji stalowej, zgodnie z porozumieniem z dnia 29 czerwca 2011 roku Termin płatności faktury przypadał na dzień 11 października 2011 roku. Faktura ta nie została zapłacona. W dniu 5 października 2011 roku (...) wystawił W.B. fakturę VAT nr (...) opiewającą na kwotę 182 115,41 zł za wykonanie i dostawę konstrukcji stalowej. Zarówno generalny wykonawca W. B., jak i inwestor – (...) W. odmówiły (...)owi zapłaty za wykonane roboty budowlane. Jednocześnie (...) odmawiał zapłaty na rzecz pozwanego, twierdząc, że nie posiada na ten cel środków i należność ureguluje po otrzymaniu zapłaty od swoich dłużników. Na mocy pisemnego oświadczenia z dnia 7 grudnia 2011 roku M. P., reprezentujący firmę (...) oświadczył, że montaż konstrukcji dachu na budynku Zespołu Szkół w W., do którego wykonania zobowiązany był (...), został wykonany przez (...) A. S., stosownie do postanowień porozumienia zawartego pomiędzy W. B. , (...) i B. z dnia 29 czerwca 2011 roku, a zatem w zakresie montażu konstrukcji stosunek prawny wiązał bezpośrednio W. B. i (...). W oświadczeniu wskazano, że przedmiotowa umowa pomiędzy (...) a W. B. nie została zmieniona stosownie do porozumienia z dnia 29 czerwca 2011 roku, przy czym wyłączono montaż konstrukcji, który ostatecznie został zrealizowany przez (...). Jednocześnie (...) oświadczył, że w zakresie montażu konstrukcji firma (...) nie była podwykonawcą (...), ale wykonywała usługę bezpośrednio na rzecz W. B.. Na podstawie umowy z dnia 28 marca 2012 roku pozwany T. P. – brat M. P. nabył od (...) M. P. wierzytelność w kwocie 239 313,98 zł wraz z ustawowymi odsetkami wobec dłużników solidarnych W. B. oraz (...) W., wynikająca z faktury VAT nr (...) z dnia 27 maja 2011 roku na kwotę 57 198,57 zł oraz faktury VAT nr (...) z dnia 5 października 2011 roku na kwotę 182 115,41 zł. W dniu 2 sierpnia 2012 roku T. P. wytoczył przed Sądem Okręgowym w Warszawie powództwo ostatecznie tylko przeciwko (...) W. o zasądzenie przysługującej mu od (...) wierzytelności w kwocie 239 313,98 zł wynikająca z faktury VAT nr (...) z dnia 27 maja 2011 roku na kwotę 57 198,57 zł oraz faktury VAT nr (...) z dnia 5 października 2011 roku na kwotę 182 115,41 zł. Na podstawie umowy z dnia 7 kwietnia 2014 roku T. P. nabył od M. P. wierzytelność w kwocie 100 060,50 zł wynikającą z niezafakturowanych robót budowlanych w zakresie montażu konstrukcji stalowej. Wynikało to z wcześniejszych ustnych ustaleń dokonanych pomiędzy T. P. a A. S.. Mianowicie pozwany twierdził, że (...) nie ma środków na zapłatę na rzecz powoda za wykonane roboty, jednak może wystąpić o zapłatę tych należności w toczącym się już procesie. Jednocześnie deklarował, że po uzyskaniu zapłaty od inwestora rozliczy się z powodem. Powód zgodził się na to i sam nie występował przeciwko firmie (...) o zapłatę kwoty 100 060,50 zł. W piśmie procesowym z dnia 3 lipca 2014 roku T. P. rozszerzył więc powództwo o kwotę 100 060,50 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia o nie powództwa. Sprawa zawisła przed Sądem Okręgowym w W. pod sygn. akt(...) i została zakończona wyrokiem z dnia 2 grudnia 2014 roku zasądającym na rzecz T. P. kwotę 339 374,48 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 57 198,57 zł od dnia 11 czerwca 2011 roku do dnia zapłaty, 182 115,41 zł od dnia 20 października 2011 roku do dnia zapłaty oraz 100 060,50 zł od dnia 7 lipca 2014 roku do dnia zapłaty wraz z kosztami postępowania. Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 25 lutego 2015 roku, a cała należność została zapłacona. Wydając ten wyrok Sąd uznał, że umowa z dnia 28 kwietnia 2011 roku nr(...) pomiędzy wykonawcą W. B. a podwykonawcą (...) jest nieważna z uwagi na brak zgody inwestora na jej zawarcie. Stwierdził jednocześnie, że o nieważności umowy nie wiedział podwykonawca, a wszystkie prace o wartości wynikającej z faktur zostały wykonane,

inwestor otrzymał świadczenie nienależne, za które zobowiązany jest zapłacić na rzecz T. P., który nabył wierzytelność od M. P..

Dowód: wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 2 grudnia 2014 roku wraz ze wzmianką o prawomocności k. 393-384 akt sprawy (...) w załączniku, uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 2 grudnia 2014 roku k. 398-407 akt sprawy (...) w załączniku, notatka służbowa z dnia 26 maja 2011 roku k. 22, porozumienie z dnia 19 czerwca 2011 roku k. 23, faktura VAT z dnia 27 września 2011 roku k. 24, oświadczenie z dnia 7 grudnia 2011 roku k. 110, zeznania powoda A. S. k. 116-118.

Jeszcze w toku procesu oświadczeniem z dnia 10 kwietnia 2014 roku pozwany T. P. zobowiązał się wobec powoda A. S., że w przypadku uzyskania prawomocnego wyroku zasądzającego w sprawie przeciwko (...) W., zawisłej przed Sądem Okręgowym w W. o sygn. akt (...) ureguluje zobowiązania firmy (...), wynikające z faktury VAT nr (...) z dnia 27 września 2011 roku na kwotę 100 060,50 zł.

Dowód: oświadczenie z dnia 10 kwietnia 2014 roku k. 25.

Pismem z dnia 21 marca 2016 roku powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 100 060,50 zł wraz z odsetkami ustawowymi, w tym od dnia 1 stycznia 2016 roku z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od dnia 12 października 2011 roku do dnia zapłaty. Powód powołał się na oświadczenie pozwanego z dnia 10 kwietnia 2014 roku. Pismo zostało doręczone pozwanemu w dniu 1 kwietnia 2016 roku.

Dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 21 marca 2016 roku k. 27, potwierdzenie odbioru pisma k. 28-29.

Powód kontaktował się z pozwanym w sprawie przysługującej mu wierzytelności, jednakże nie doszło do porozumienia pomiędzy stronami. Pozwany zapłacił powodowi jedynie kwotę 5 000 zł.

Dowód: dowody wpłat k. 26.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego w postaci dokumentów zgromadzonych w aktach niniejszej sprawy oraz zeznań stron. Zgromadzone w sprawie dokumenty urzędowe i prywatne Sąd uznał za w pełni wiarygodne. Zgodnie z treścią art. 244 KPC dokumenty urzędowe stanowią dowód tego co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Zgodnie natomiast z treścią art. 245 KPC dokumenty prywatne stanowią dowód tego, że osoba, która je podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Zgromadzone w sprawie dokumenty nie były kwestionowane przez strony. Również Sąd nie znalazł podstaw, aby kwestionować zgromadzone w sprawie dokumenty urzędowe i prywatne z urzędu. Wiarygodność kserokopii dokumentów również nie budziła wątpliwości Sądu. Mimo, że kserokopia nie jest dokumentem, a stanowi jedynie element twierdzenia strony o istnieniu dokumentu o treści odpowiadającej kserokopii, to w niniejszej sprawie żadna ze stron nie podniosła zarzutów kwestionujących istnienie określonych dokumentów prywatnych czy urzędowych. Sąd zeznania powoda uznał za wiarygodne. Były one logiczne i wewnętrznie spójne, szczerze, a przy tym zbieżne z dokumentami znajdującymi się w aktach sprawy, jak również z ustaleniami faktycznymi Sądu Okręgowego w W. zawartymi w uzasadnieniu wyroku z dnia 2 grudnia 2014 roku. Sąd nie odmówił wiarygodności zeznaniom powoda. Okazały się one w sprawie kluczowe. Odnosząc się do zeznań pozwanego Sąd nie mógł przypisać im waloru prawdziwości. Były one niespójne, nielogiczne oraz bardzo chaotyczne. Pozwany gubił się w swoich zeznaniach, nie był niczego pewny w swoich odpowiedziach. Jego zeznania nie znalazły żadnego potwierdzenia w pozostałym zgromadzonym materiale dowodowym w niniejszej sprawie. Sąd oddalił wniosek pozwanego o przesłuchanie w charakterze świadków B. P. i M. P.. Zeznania w/w świadków również na obecnym etapie postępowania, zdaniem Sądu, były nieprzydatne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy i zmierzałyby jedynie do jej przedłużenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd uznał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie. W związku z powyższym w niniejszej sprawie kluczowym okazał się wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 2 grudnia 2014 roku wydanym w sprawie o sygn. akt(...), którym

Sąd Okręgowy w Poznaniu był związany. Zgodnie bowiem z treścią art. 365 § 1 KPC orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Zgodnie z utrwaloną linią orzecniczą „moc wiążąca na podstawie art. 365 § 1 KPC ma jedynie sentencja prawomocnego orzeczenia, a nie zawarte w uzasadnieniu motywy rozstrzygnięcia (por. wyrok SN z dnia 28 października 2016 roku I CSK 687/15, Legalis). Jednocześnie we wcześniejszym wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 lipca 2002 roku w sprawie V CKN 1110/00, z którym to poglądem Sąd się zgadza, wskazano, że sąd obowiązany jest uznać, że kwestia prawna, która była już przedmiotem rozstrzygnięcia w innej sprawie, a która ma znaczenie prejudycjalne w sprawie przez niego rozpoznawanej, kształtuje się tak, jak to przyjęto w prawomocnym wcześniejszym wyroku. W przeciwnym razie wyroki sądowe miałyby walor jedynie opiniujący, a nie stanowczy i imperatywny. Skutkiem zasady mocy wiążącej prawomocnego wyroku jest to, że przesądzenie we wcześniejszym wyroku kwestii o charakterze prejudycjalnym oznacza, że w procesie późniejszym ta kwestia nie może być już w ogóle badana. W ocenie Sądu w rozpoznawanej sprawie doszło do bezpodstawnego wzbogacenia po stronie pozwanego wobec powoda. Zgodnie z art. 405 KC kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. W przypadku zajścia przesłanek określonych w art. 405 KC (wzbogacenie jednego podmiotu kosztem innego podmiotu) powstaje stosunek zobowiązaniowy (zobowiązanie), w ramach którego zubożonemu przysługuje roszczenie o zwrot wzbogacenia przeciwko temu podmiotowi, który bezpodstawnie wzbogacił się jego kosztem. Najogólniej i w uproszczeniu można więc powiedzieć, że bezpodstawne wzbogacenie jest instytucją prawa cywilnego, umożliwiającą odzyskanie przez dany podmiot wartości majątkowej, którą utracił bez podstawy prawnej na rzecz innego podmiotu. W pierwszej kolejności powinien nastąpić zwrot korzyści w naturze, a dopiero, gdyby to nie było możliwe – zwrot wartości tych korzyści. Roszczenie z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia jest wyłączone, jeżeli istnieje ustawowo sprecyzowane roszczenie o wykonanie zobowiązania. Strona, której przysługuje wierzytelność wynikająca z umowy, może dochodzić od drugiej strony tylko tej wierzytelności. Dopuszczenie możliwości dochodzenia zamiast tej wierzytelności roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia podważałoby sens szczegółowych unormowań stosunków obligacyjnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2007 roku, sygn. akt IV CSK 221/06, z dnia 31 stycznia 1969 roku, uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 1998 roku, sygn. akt I CKN 522/97). Wykluczone jest zatem wystąpienie z roszczeniem z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia wówczas, gdy pomiędzy stronami istnieje stosunek zobowiązaniowy. Zgodnie natomiast z art. 410 § 1 KC przepis art. 805 KC stosuje się również do świadczenia nienależnego. W myśl przepisu art. 410 § 2 KC świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. Dyspozycja art. 410 KC daje podstawę do zwrotu świadczenia spełnionego bez zobowiązania, bez żadnej ważnej przyczyny do takiego zachowania, co wskazuje na to, że za podstawę prawną świadczenia należy przyjąć istniejące zobowiązanie (por. komentarz do art. 405 KC pod red. E. Gniewek 2017 rok, Legalis). Do powstania zobowiązania, którego podstawę stanowi art. 410 KC dochodzi w ten sposób, że wzbogacony uzyskuje bez podstawy prawnej korzyść majątkową w wyniku spełnienia świadczenia przez zubożonego. Dlatego też, skoro roboty budowlane o wartości 100 060,50 zł bezspornie zostały wykonane przez powoda, choć zostały uznane za świadczenie nienależne, a wzbogacające Inwestora, tj. (...) W., a następnie – w konsekwencji prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – podmiotem, który się wzbogacił z tytułu ich wykonania (uzyskał za nie zapłatę) był pozwany, to należało uznać, że to pozwany wzbogacił się bezpodstawnie kosztem powoda. Sąd Okręgowy w Poznaniu również na obecnym etapie postępowania poparł w całej rozciągłości wcześniejsze ustalenia Sądu Okręgowego, poczynione jeszcze w pierwszym wyroku zapadłym przed sądem I instancji, co do tego, że w niniejszej sprawie nie ma innej podstawy odpowiedzialności, wynikającej ze stosunku zobowiązaniowego, a zatem można mówić wyłącznie o bezpodstawnym wzbogaceniu. Bowiem stron tego postępowania nie łączyła żadna umowa. Zwrot korzyści w naturze jest niemożliwy, a zatem koniecznym był zwrot wartości korzyści. Sąd ponadto uznał, że zarzut przedawnienia roszczenia podnoszony przez stronę pozwaną nie zasługiwał na uwzględnienie. Zgodnie z art. 120 § 1 KC bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Przepisy regulujące instytucję bezpodstawnego wzbogacenia nie określają terminu, w jakim ma nastąpić wykonanie obowiązku zwrotu wzbogacenia. W doktrynie i orzecznictwie podkreśla się, że roszczenie o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia wymagalne jest już od momentu, kiedy wzbogacony

uzyskał korzyść, bowiem od tego momentu zubożony mógł skutecznie skierować żądanie jej zwrotu i od tej daty liczyć należy przedawnienie tego roszczenia (por. E. Gniewek, komentarz do art. 405 KC, Legalis). W orzecznictwie wskazuje się, że jeżeli wymagalność roszczenia zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie. W przypadku roszczeń wynikających z zobowiązań bezterminowych, bieg terminu przedawnienia ma swój początek z dniem, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie, a w przypadku zobowiązania o zwrot nienależnie spełnionego świadczenia jest nim zasadniczo chwila spełnienia tego nienależnego świadczenia (por. wyrok SN z dnia 9 lutego 2017 roku, IV CSK 171/16, L.). W ocenie Sądu początek biegu terminu przedawnienia należy liczyć od dnia otrzymania przez pozwanego zapłaty przez Inwestora, a najwcześniej od uprawomocnienia się wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 2 grudnia 2014 roku, tj. od dnia 25 lutego 2015 roku. Roszczenie powoda nie uległo jeszcze przedawnieniu, bowiem nie upłynął dziesięcioletni termin przedawnienia. Sąd stanął na stanowisku, że w niniejszej sprawie nie ma zastosowania trzyletni termin przedawnienia, dla roszczeń związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą. Żadna ze stron postępowania nie prowadzi takiej działalności. Mając powyższe na względzie Sąd orzekł w punkcie 1 wyroku o zasądzeniu od pozwanego na rzecz powoda kwotę 95 060,50 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 7 lipca 2014 roku oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty. Powyższa kwota wraz z odsetkami, wynikającymi z wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 2 grudnia 2014 roku, stanowi równowartość wzbogacenia pozwanego kosztem powoda – z uwzględnieniem dokonanej przez pozwanego wpłaty w wysokości 5 000 zł. W pozostałym zakresie powództwo zostało oddalone. Oddalenie orzeczone w punkcie 2 niniejszego wyroku dotyczyło żądania przez powoda odsetek od dnia 12 października 2011 roku, tj. od dnia następnego po terminie płatności faktury VAT nr (...). Przepis art. 481 § 1 i 2 KC stanowi, że odsetki są wymagalne z chwilą bezskutecznego upływu terminu spełnienia świadczenia głównego, co należy utożsamiać z opóźnieniem w zapłacie przez pozwanego na rzecz powoda równowartości przysługującej powodowi wierzytelności, zasądzonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 2 grudnia 2014 roku. Jest to ta sama wierzytelność zarówno w stosunku do kwoty głównej, jak i odsetek. O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 KPC, mając na względzie wynik sprawy, gdyż pozwany przegrał proces niemalże w całości. Na koszty postępowania w niniejszej sprawie złożyły się opłata od pozwu w kwocie 4 754 zł, która nie została uiszczona przez powoda wobec zwolnienia go od kosztów sądowych w zakresie tej opłaty, jak również koszty zastępstwa procesowego w kwocie 9 450 zł pełnomocnika powoda za obie instancje na podstawie § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 roku. Mając na względzie powyższe Sąd w punkcie 3 wyroku zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 9 450 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje oraz nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 4 754 zł z tytułu nieuiszczonej opłaty od pozwu.

SSO Maria Prusinowska

ZARZĄDZENIE

1. Odnotować uzasadnienie, w dniach od 19 do dnia 31 sierpnia 2019 r. urlop sędziego,
2. Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron,
3. Za 14 dni od doręczenia lub z apelacją.

P., dnia 21 sierpnia 2019 r.

SSO Maria Prusinowska